

РЕШЕНИЕ

№ 158

гр.София, 24 март 2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на Република България, трето наказателно отделение, в публично съдебно заседание на двайсети януари през две хиляди двайсет и шеста година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: БЛАГА ИВАНОВА
ЧЛЕНОВЕ: БОНКА ЯНКОВА
КАЛИН КАЛПАКЧИЕВ

при секретаря ИЛИЯНА ПЕТКОВА и с участието на прокурора СИЙКА МИЛЕВА изслуша докладваното от съдия КАЛПАКЧИЕВ к.н.д. № 972 по описа за 2025 г. и, за да се произнесе, взе предвид следното :

Касационното производство е образувано на основание чл. 346, т. 1 НПК по касационна жалба на адвокат М. Х. - защитник на подсъдимия Д.-М. К. А. Г. и по жалба на частния обвинител Н. И., чрез повереника адвокат С. Ц. против решение № 184 от 12.05.2025 г., постановено по в.н.о.х.д. № 883/2024 г. по описа на Софийския апелативен съд, НО, 12. наказателен състав.

С касационната жалба на частния обвинител, подадена чрез повереника, се релевират касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 3 НПК. Поддържа се, че доказателствата по делото установяват наличието на квалифициращия признак по чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. последно, а именно причиняване на смърт по особено мъчителен за жертвата начин; че показанията на свидетелите П., М., М., К., както и заключението на съдебномедицинската експертиза № 74/2022 г. установяват, че И. И. е изпитвал значителни по интензитет предсмъртни мъки и страдания и е бил в състояние да преработи и осъзнае случващото се с него, до момента на изпадането му в безсъзнание. В жалбата се излагат и съображения за явна несправедливост на наказанието тъй като съдът не е отчел множество отегчаващи вината обстоятелства – изключително високата степен на обществена опасност на престъплението по чл. 116 НК; извършването на деянието от подсъдимия в изпитателния срок на влязла в сила присъда за друго тежко умишлено престъпление; данните за други противообществени прояви на подсъдимия, изводими от показанията на свидетеля А. З..

С касационната жалба частният обвинител отправя искане за признаване на подсъдимия за виновен по първоначалното обвинение по чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. последно, вр. с чл. 115 НК, както и да му бъде наложено наказание доживотен затвор.

С касационната жалба на защитника на подсъдимия се релевират касационните основания по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 2 НПК. Поддържа се, че при постановяване на въззивното решение в частта за потвърждаване на първоинстанционната присъда са допуснати съществени нарушения на процесуалните правила, свързани с презумпцията за невинност, тежестта на

доказване, анализа и оценката на доказателствата, правото на защита, липса на мотиви. Обобщено в жалбата се твърди, че липсват мотиви на въззивното решение; че доказателствата са оценени превратно; че анализът на показанията на свидетелите В. М. и А. М. не дава отговор на въпроса за противоправното поведение на починалия И. спрямо подсъдимия Д. А.-Г. и в този смисъл показанията на двамата свидетели са оценени превратно; че липсва отговор в съдебния акт на възраженията на защитата за обективната и субективна съставомерност на деянието по възведената от прокурора правна квалификация; че въззивният съд не е посочил ясно в мотивите си кои части от показанията на свидетеля В. М. приема за достоверни и на кои не се доверява; че на стр. 10 от въззивното решение е налице противоречие при описание на фактите на деянието, което създава впечатление, че към момента на удара с нож физическият и вербален сблъсък между подсъдимия и пострадалия е бил преустановен; че свидетелските показания установяват, че подсъдимият е бил нападател от пострадалия, който за да се защити му нанесъл удар с нож.

По отношение на довода за нарушение на закона в жалбата на защитника се сочи, че въззивният съд не е обсъдил възражението на защитата за противоправното поведение на пострадалия и на другите участници в зарята, които проявили физическа и вербална агресия срещу подсъдимия; че в съдебното решение липсвало материалноправно обсъждане на установените факти (на стр. 25 от съдебния акт) в контекста на възражението за това, че подсъдимият е действал при условията на неизбежна отбрана или нейното превишаване; че поведението на подсъдимия е защитно, предвид броя на атакуващите го и интензитета на техните действия, употребения от нападателите алкохол и предхождащото им поведение, свързано с нарушаване на обществения ред; че подсъдимият е изпаднал в състояние на силно раздразнение в резултат на проявената от пострадалия физическа и словесна агресия; че това обстоятелство следва да доведе до правната квалификация по чл. 118 НК, което само словесно е отчетено от САС на стр. 25 от решението, но не и правно; че в показанията на свидетелката А. М. се съдържат факти за това, че пострадалият е отправил обиди и е упражнил насилие спрямо подсъдимия, което провокирало и неговото следващо поведение; че наличието на личен мотив изключва приетата от въззивния съд правна квалификация за хулигански мотив по чл. 116, ал. 1, т. 11 НК.

Защитникът моли да се отмени въззивното решение и делото да се върне за ново разглеждане от друг състав на Апелативния съд, алтернативно иска изменение на решението и прилагане на закон за по-леко наказуемо престъпление и намаляване на наказанието.

Частният обвинител лично и чрез своя повереник поддържа пред ВКС депозираната срещу въззивното решение жалба. Моли за присъждане на направените по делото разноски от досъдебното, първоинстанционното и второинстанционното производство.

Пред касационния съд защитникът на подсъдимия Д. А.-Г. поддържа подадената срещу въззивната присъда касационна жалба. Защитникът излага съображения за това, че въззивният съд не е дал отговор на фактическия въпрос за причината, поради която подсъдимият е излязъл от дома си в инкриминираната вечер, а именно, за да предотврати противоправните действия на пострадалия и неговите приятели; че спрямо подсъдимия е било извършено нападение от пострадалия и свидетелите С., А. и И.; че пострадалият и подсъдимият имали лични отношения, което изключвало хулиганските подбуди. Моли да се отмени решението и да се върне делото за ново разглеждане на въззивната инстанция.

В съдебно заседание на касационната инстанция прокурорът от Върховната касационна прокуратура изразява становище за неоснователност на двете жалби – на защитника на подсъдимия А.-Г. и на частния обвинител. Според прокурора въззивният съд е осъществил задълбочен и съвкупен доказателствен анализ и правилно е приел, че не са налице предпоставките за правна квалификация на деянието по чл. 118 и чл. 119 НК; че не е налице неизбежна отбрана и квалификация по чл. 116, ал. 1, т. 6 – по особено мъчителен начин за убийтия; че не са налице предпоставките на чл. 38а, ал. 2 НК за определяне на наказание доживотен затвор на подсъдимия, тъй като извършеното престъпление не е изключително тежко. Пледира за оставяне на решението в сила.

Подсъдимият Д. А.-Г. в лична защита и в предоставената му последна дума изразява извинение, като твърди, че не е искал никого да нарани, моли за връщане на делото за ново разглеждане.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, след като обсъди доводите на страните и провери атакувания съдебен акт в пределите, очертани в чл. 347, ал. 1 НПК, намери за установено следното:

1. Процесуалното развитие на делото

С присъда № 67 от 17.40.2024 г. по н.о.х.д. № 563/2023 г. Софийският градски съд е признал подсъдимия Д.-М. К. А. Г. за виновен в това, че на 9.01.2022 г., в [населено място] по хулигански подбуди умишлено умъртвил И. И., поради което и на основание чл. 116, ал. 1, т. 11, пр. 1, вр. с чл. 115 НК му наложил наказание в размер на осемнайсет години лишаване от свобода, като го оправдал за квалификация по чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. 2 НК, а на основание чл. 57, ал. 1, т. 2, б. „а“ ЗИНЗС определил първоначален строг режим за изпълнение на наказанието лишаване от свобода. С присъдата съдът приложил чл. 59 НК, чл. 68 НК, както и се произнесъл по разноските и веществените доказателства.

По протест на прокурора и по жалби на частния обвинител и на защитника на подсъдимия, пред Софийския апелативен съд било образувано в.н.о.х.д. № 883/2024 г., приключило с решение № 184 от 12.05.2025 г., с което на основание чл. 334, т. 6, вр. с чл. 338 НПК въззивният съд потвърдил първоинстанционната присъда.

Касационните жалби на частния обвинител и на защитника на подсъдимия са допустими – подадени са от процесуално легитимирани страни по чл. 349, ал. 3, вр. ал. 1, вр. чл. 253, т. 2 и т. 3 от НПК, в законоустановения от чл. 350, ал. 2 НПК срок, срещу акт, подлежащ на касационна проверка на основание чл. 346, т. 1 НПК.

Разгледани по същество, касационната жалба на частния обвинител, и тази на защитника, са неоснователни.

С оглед посочените в жалбите възражения, ВКС разгледа първо доводите на защитника, които се отнасят до касационното основание по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК, а останалите претенции на защитника и на частния обвинител, касаещи основанията по чл. 348, ал. 1, т. 1 и т. 3 НПК – приложението на закона и явната несправедливост на наложеното на подсъдимия наказание, ще бъдат анализирани накрая.

2. По доводите на защитника за допуснати съществени нарушения на процесуалните правила по чл. 348, ал. 1, т. 2 НПК

В жалбата на защитника се навеждат доводи за допуснати от втората инстанция съществени нарушения на процесуалните правила, които могат да бъдат обобщени до два основни пункта – липса на мотиви по съществени въпроси за наказателната отговорност на подсъдимия и пороци при формиране на вътрешното

убеждения на съда по фактите, дължащо се на незаконосъобразна оценка на доказателствата, извършена в отклонение от процесуалните изисквания за пълнота и обективност, зачитане на презумпцията за невинност и правилата за тежестта на доказване.

2.1. Първият основен довод на касатора е, че въззивният съд не е изпълнил задължението си да изложи надлежни мотиви към решението, така както изисква чл. 339, ал. 1 и ал. 2 НПК.

Това възражение е неоснователно.

Изложените в жалбата на защитника доводи във връзка с пороци в мотивите на въззивното решение в голяма си част са общи и абстрактни, поради което не е възможно да получат конкретен отговор от касационната инстанция.

Мотивите на въззивното решение са структурирани по начина, който е указан в чл. 339 НПК. Като втори съд по фактите САС е подложил на собствен анализ събраните от първата инстанция доказателства, провел е въззивно съдебно следствие, в рамките на което е извършил оглед на веществени доказателства (приложенията към делото видеозаписи от охранителни камери от местопроизшествието), разпитал е поискания от защитата свидетел М. М., дал е възможност на подсъдимия да даде допълнителни обяснения.

Въз основа на извършения анализ на доказателствата въззивният съд е изложил релевантната фактология, която не се различава съществено от тази, възприета от първата инстанция; подробно е отговорил на възраженията на защитата и е развил съответните правни съображения във връзка с доводите за това подсъдимият да е действал при условията на неизбежна отбрана или афект; съдът аргументирано е мотивирал възприетата правна квалификация и вида и размера на наказанието.

Неоснователен е доводът в жалбата за липса на отговор в мотивите на възражението на защитата за обективната и субективна съставомерност на дението. На л. 164 – л. 168 от въззивното съдебно дело САС е изложил съображения по всички доводи на защитата по релевантните за случая правни въпроси

В този смисъл ВКС счита, че мотивите на въззивното решение са съответни по форма и съдържание на посочения в закона и утвърден в практиката стандарт. Вътрешното убеждение на инстанцията по фактите е защитено убедително и е подробно мотивирано.

2.2. Второто възражение на защитника се отнася до твърдения за допуснати от втората инстанция съществени процесуални нарушения при оценка на доказателствата.

Конкретно се твърди в жалбата, че показанията на свидетелите А. М. и В. М. са обсъдени и оценени неясно от въззивния съд. Твърдението е неоснователно.

На л. 24 – л. 25 от решението, съответно чл. 150 – 151 от съдебното дело на САС, съдът е подложил на анализ и оценка показанията на А. М. и В. М., като ясно е заявил причините, поради които ги възприема за достоверни – отчел е обстоятелството, че тези свидетели са в близки отношения със С. С. и са познавали починалия И. И., но също така и факта, че двамата свидетели са наблюдавали инкриминираните събития, и в частност самото деяние, в непосредствена близост. По отношение на В. М. въззивният съдебен състав е посочил, че достоверността на показанията му следва и от това, че изложението му по фактите е пълно и обстойно, включително и по отношение на поведението на починалия и неговите приятели – свидетелите С., А., С., П. към подсъдимия, което представя пълна картина на случилото се. Неоснователно се твърди, че има неяснота в мотивите по

отношение на това коя част от показанията на свидетеля М. САС е възприел за достоверни. На л. 150 от съдебното дело, в края, съдът е пояснил, че възприема и тази част от показанията на този свидетел, в която той излага възприятието си, че първи подсъдимият е нанесъл удар срещу пострадалия. От това не следва, че съдът не възприема и останалата част от показанията му. Напротив в предходните изречения става недвусмислено ясно, че волята на въззивния съд е за цялостна достоверност и възприемане на казаното от В. М..

САС е обсъдил цялостно показанията на основните свидетели-очевидци на деянието – А. М., В. М., Р. А., Л. С., К. П., В. К., С. С., Н. М., като ги е съпоставил със заключенията на съдебномедицинските и видеотехническите експертизи и резултатите от огледа на веществените доказателства, съдържащи видеозаписи от охранителните камери.

Неоснователно е възражението на защитника, че липсва отговор в мотивите на довода за правната оценка на показанията на свидетелите –очевидци за противоправното поведение на пострадалия И. спрямо подсъдимия. На л. 163 – л. 169 от решението се съдържа цялостната правна оценка на поведението на подсъдимия и пострадалия, като в тази връзка са отчетени всички подробно анализирани доказателствени материали, измежду които с най-значима роля са показанията на посочените по-горе свидетели-очевидци, обясненията на подсъдимия, веществените доказателства (видеозаписи от местопроизшествието) и заключенията на съдебномедицинските и видеотехническите експертизи.

Най-общо защитникът възразява, че съдът е тълкувал превратно всички свидетелски показания. От съдържанието на доводите се вижда, че защитникът изразява своето недоволство от резултата от доказателствената оценка, а не сочи конкретни нарушения при формиране на вътрешното убеждение на втората инстанция по фактите. В този смисъл ВКС констатира, че свидетелските показания са оценени от въззивния съд според собственото им съдържание, не са допуснати логически грешки, нито са използвани предположения. С особено внимание съдът е подходил към показанията на свидетелите-очевидци (както от първата инстанция, така и надлежно приобщените част от показанията им от досъдебното производство) – А. М., В. М., С. С., Р. А., Л. Т., К. П., А. Б., Н. М.. Както се посочи и по-горе техните показания са коментирани както по-отделно, така и са съпоставени помежду си и с останалите доказателства по делото, измежду които със съществено значение са заключенията на съдебномедицинските експертизи и видеотехническите експертизи. Релевантните факти за поведението на подсъдимия и на починалия непосредствено преди и по време на деянието, са установени по начин, който отговаря на процесуалния стандарт по чл. 303, ал. 1 и ал. 2 НПК, не са допуснати съществени процесуални нарушения при допускане, събиране и проверка на доказателствата, поради което вътрешното убеждение на въззивния съд по фактите е законосъобразно формирано.

В обобщение ВКС приема, че обсъждането на основните доказателствени материали за авторството – обясненията на подсъдимия, показанията на свидетелите А. М., В. М., С. С., Р. А., Л. Т., К. П., А. Б., Н. М., Б. М., В. К., заключенията съдебномедицинските и видеотехническите експертизи, протоколите за оглед на местопроизшествието и за доброволно предаване, е извършено от Апелативния съд при стриктно съблюдаване на процесуалните правила, визирани в чл. 13, чл. 14 и чл. 107, ал. 5 НПК. Въззивната инстанция е провела всестранно и пълно изследване на обстоятелствата по делото, поради което е достигнало до разкриване на обективната истина по случая. Не се констатира от ВКС превратна или в противоречие с правилата на формалната логика оценка на доказателствения обем, чиято интерпретация е в съответствие с действителното му съдържание.

3. По възраженията на защитника и на частния обвинител за наличието на основанието по чл. 348, ал. 1, т. 1 НПК – нарушение на закона

Поддържа се от защитника, че материалният закон е приложен неправилно от Апелативния съд, приемайки, че подсъдимият е действал с пряк умисъл за убийство, доколкото в случая било налице превишаване на пределите на неизбежната отбрана или убийство при афект по чл. 118 НК.

Правните съображения на въззивната инстанция за наличие на пряк умисъл за убийство в конкретния случай почиват на законосъобразно отнасяне на установените по делото факти към правната норма на 116, ал. 1, вр. с чл. 115 НК, което е съобразено с трайната практика на ВКС по сходни казуси.

3.1. По довода на защитника за това, че подсъдимият е действал при условията на неизбежна отбрана или при превишаване на нейните предели

Институтът на неизбежната отбрана е бил предмет на подробно разглеждане от съдебната практика във всички възможни аспекти. Със задължителна сила за правоприлагащите органи е Постановление на Пленума на ВС № 12/1973 г. Върховната съдебна инстанция е обобщила съществените елементи на деянието, което е извършено в състояние на неизбежна отбрана – че то отблъсква едно непосредствено противоправно нападение, което не е преустановено или прекратено; че противоправното нападение е налице, когато е започнало увреждането или когато е създадена реална и непосредствена опасност за увреждане на държавни или обществени интереси, личността или законите права на отбраняващия се или на друго, включително техни имуществени или неимуществени права; че трябва да е налице съответствие между нападението и защитата. При наличието на тези предпоставки деянието, извършено при неизбежна отбрана не е общественоопасно, поради което и не е престъпно.

От значение за правилността на правната оценка на САС, че подсъдимият А. Г. умишлено е умъртвил И. И., е комплексната съпоставка на следните фактически положения:

- несъмнено е установено, че подсъдимият е инициирал конфликтната ситуация, като излязъл от жилището си и слязъл пред жилищния блок, за да търси сметка от организаторите на зарята, от чиито шум бил подразнен;
- след появата му пред игралната площадка пред блока, подсъдимият започнал да отправя закани и обиди към присъстващите – „Какво правите, ще ви избия и ще ви смачкам боклуци“, „Ей сега ще ви убия всичките, ще ви заколя“, „Единайсет часа е, хората спят, бе“;
- след отправяне на посочените закани и обидни думи, подсъдимият извадил нож, който държал в дясната си ръка и казал на свидетеля С. – „Сега ще видите какво ще стане“;
- подсъдимият продължил да се заканва и обижда с думите „Ей какво правите, ще ви избия и ще ви смачкам боклуци“, „Ей сега ще ви убия всичките, ще ви заколя“, на което И. му отговорил да се разкара;
- подсъдимият казал на пострадалия „Ще те убия, сега щя видиш какво ще стане“, а И. му отвърнал с думите „Прибирай се, смешко“, на което А. Г. отговорил: „Ей сега ще умреш“;
- починалият И., заедно със свидетелите В. М. и С. С. се опитали да избутат назад с ръце подсъдимият, който вече се намирал отвън до изхода на тенис игрището;
- като се намирал след изхода на игрището подсъдимият нанесъл удар с ръка в лицето на И.;

- след първоначалния удар, И. направил опит да удари с крак подсъдимия, като след това двамата се вкопчили един в друг, а В. М. опитвал да ги разтърве;
- подсъдимият държал в дясната си ръка нож, с който нанесъл един удар в областта на шията на починалия И., с което причинил съставомерните вреди - неговата смърт.

При така установените по несъмнен начин от инстанциите по фактите положения направените правни изводи за липса на неизбежна отбрана или нейното превишаване в поведението на подсъдимия, е правилно и в съответствие със закона и задължителната съдебна практика.

На първо място не е налице нападение от И., напротив несъмнено е установено, че първи удар с ръка спрямо пострадалия е нанесъл подсъдимият. След това за кратко време е последвала размяна на удари между двамата, но това не променя обстоятелствата, че нападението е започнало с първия удар на подсъдимия.

Цялостното поведение на подсъдимия – от слизането му пред жилищния блок, отправените обидни и заплашителни реплики към организаторите на празненството с употреба на фойерверки, отправените думи и закани към починалия – недвусмислено следва да бъде оценено като проява на агресия – първоначално словесна, а впоследствие преминала и във физическа спрямо И., който е бил най-близо до него, и с който той е осъществил размяна на обидни реплики. Починалият И. и останалите свидетели – М., С., П., С., К., са опитвали да отблъснат и изгласкат подсъдимия от тенис игрището, като по този начин предотвратят ескалацията на конфликта. Тяхното поведение е било защитно и в никакъв случай не може да бъде квалифицирано като нападение, на което подсъдимият да е отговорил с последващите си удари спрямо И..

Не може да се определи като нападение, на което подсъдимият да е отговорил защитно и предходното поведение на С. и неговите приятели, които са организатори и изпълнители на празненството, свързано с използване на фойерверки, каквито доводи развива защитата. Вярно е, че шума от употребата на фойерверките са провокирали излизането на подсъдимия от дома му и последващото му поведение – отправените обиди и заплахи спрямо организаторите на празненството. Поведението на С. и останалите свидетели – И., С., К., П. не може да се определи като „нападение“ по смисъла на чл. 12, ал. 1 НК, на което подсъдимият да е имал право на активна защита.

При липсата на непосредствено и противоправно нападение срещу подсъдимия, обсъждането на останалите предпоставки на неизбежната отбрана по чл. 12, ал. 1 и тези за превишаване на нейните предели, се явява безпредметно.

3.2. По довода за наличие на афектен умисъл в поведението на подсъдимия

Неоснователно е възражението на защитника за това, че подсъдимият е действал в състояние на силно раздразнение, което да е било предизвикано от пострадалия с обидни думи, от които биха могли да настъпят тежки последици за виновния.

Несъмнено е по делото, че нито емоционалното състояние на подсъдимия, нито употребата на марихуана същата вечер, са му попречили да разбира свойството и значението на извършеното и да ръководи действията си, същевременно не са налице фактическите признаци за наличие на афект. Състоянието на силно раздразнение подробно и еднозначно е дефинирано от наказателноправната наука и съдебната практика. То е определено като силно душевно вълнение, мощен изблик на чувства, емоционален процес, предизвикан от определен дразнител, който протича стремително, бурно и обикновено има

характер на краткотрайно избухване, надхвърлящо обичайното раздразнение. От обясненията на подсъдимия, както и показанията на свидетелите-очевидци В. М., А. М., Л. С., Н. М., Р. А., С. С. несъмнено се установява, че душевното и емоционално състояние на А. Г. към момента на деянието не се е характеризирало с т.нар. късосъединителна емоционална реакция, поради което не е надхвърляло обичайното емоционално раздразнение – независимо от заплахите и обидите, които подсъдимия и останалите участници в конфликта са си разменяли.

Поради изложеното, законосъобразни са изводите на Апелативния съд, че установените по делото факти, не съдържат обективните и субективни признаци от състава на чл. 118 НК.

Константна е практиката на върховната съдебна инстанция, че раздразненото състояние е въпрос на факт и следва да бъде установено във всеки конкретен случай – Решение 375-70-II.

Силно раздразненото състояние по смисъла на чл. 118 НК е това душевно състояние на дееца, при което той до значителна степен е ограничен във възможността си да ръководи разумно постъпките си, а те се ръководят от предимно от чувствата, които са го овладели. За да направи извода си, че деецът се е намирал в силно раздразнено състояние, съдът е длъжен да прецени цялостната му дейност – както преди извършването на деянието, така и по време на извършването му, а така също и последващото му поведение – Решение 858-73-II.

Нищо от поведението на А. Г. преди, по време и след извършване на деянието не разкрива той да се е намирал в състояние, овладяно предимно от чувствата – липсват характерните за това състояние късосъединителна бурна реакция, загуба на памет, характерна жестикулация или несвързан говор. Напротив доказателствата по делото установяват, че подсъдимият е имал ясно съзнание за предприетите от него действия, като в това отношение е особено показателно, че непосредствено след деянието извършителят се е обадил на свои приятели, с които споделил с подробности какво се е случило, а и даваните от него обяснения, които са логически подредени и съдържат детайли за инкриминираните събития.

За да се приложи разпоредбата на чл. 118 НК, е необходимо да е налице наред с останалите предпоставки, състояние на силно раздразнение у подсъдимия, а не обикновено раздразнено състояние. Не е налице силно раздразнение, когато деецът е могъл спокойно да разсъждава, да ръководи постъпките си и да взема правилни решения – Решение 58-79-II.

Доколкото изобщо липсват признаците на силното раздразненото състояние, безпредметно е да се обсъжда, доколко казаните преди деянието от пострадалия думи и реплики срещу подсъдимия са годни да бъдат характеризирани като обида, от естество да предизвикат реакцията на А. Г., по смисъла на чл. 118 НК.

3.3. По довода на защитника за липса на квалификацията по чл. 116, ал. 1, т. 11 НК – хулигански подбуди

Според защитника наличието на личен мотив изключва приетата от въззивния съд правна квалификация за извършено убийство по хулигански подбуди. Тези възражения са правени и пред втората инстанция, съответно на л. 165 – л. 166 от съдебното дело, САС е дал мотивиран отговор, който се споделя от ВКС. Законосъобразно е прието, че липсват установени по делото отношения между извършителя и жертвата, които да са мотивирали извършване на престъплението; че водещ мотив да подсъдимия е бил да демонстрира явно неуважение към обществото и пренебрежение към установения правен ред; че употребените от него обидни и заплашителни думи към присъстващите множество свидетели са проявната форма на хулиганските подбуди.

За да се квалифицира едно убийство като извършено по хулигански подбуди, е необходимо да бъде установено, че деецът е извършил хулигански действия преди или по време на извършването му и че то е стимулирано от тези действия. Цялостното развитие на събитията, свързани с излизането на подсъдимия от дома му и гневната му реакция срещу организаторите и изпълнителите на празненството и употребата на фойерверки; използваните от подсъдимия заплашителни и обидни думи, отправени не само към пострадалия, но и към събралото се пред жилищния блок множество; извадения нож и проявеното намерение за саморазправа, еднозначно и законосъобразно са квалифицирани от въззивната инстанция като действия, с които грубо се нарушава обществения порядък и изразяват явно неуважение към обществото, както и че тези прояви са мотивирали самото поведение на деца да извърши убийството – Решение 594а-74-I, Решение 532-76-II, Решение 307-71-II.

В този смисъл неоснователен е доводът на защитата за наличие на личен мотив у подсъдимия да извърши деянието, както и че неговото непристойно поведение било оправдано, тъй като то било продиктувано от предходно противоправно поведение – употребата на фойерверки в късен час, с което се нарушава обществения ред. Организираното от свидетеля С. празненство по повод раждането на неговото дете, макар и да нарушава общественото спокойствие, не може да се характеризира като непристойна проява и по никакъв начин не оправдава последвалата реакция на подсъдимия.

3.4. По възражението на частния обвинител, че в случая е налице правната квалификация по чл. 116, ал. 1, т. 6 – особено мъчителен за убития начин

Поддържа се, че доказателствата по делото установяват наличието на квалифициращия признак по чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. последно, а именно причиняване на смърт по особено мъчителен за жертвата начин; че показанията на свидетелите П., М., М., К., както и заключението на съдебномедицинската експертиза № 74/2022 г. установяват, че И. И. е изпитвал значителни по интензитет предсмъртни мъки и страдания и е бил в състояние да преработи и осъзнае случващото се с него, до момента на изпадането му в безсъзнание.

САС като съд по фактите е приел, че съобразно заключението на съдебномедицинската експертиза и разясненията на вещите лица Х. и А. в съдебно заседание на първата инстанция, от нанасянето на прободно-прорезното нараняване до настъпване на смъртта е изминал известен период от време (няколко минути, л. 316 от съдебното дело на СГС), в което И. е бил в съзнание и в състояние да изпитва значителни по интензитет болки и страдания, както и предсмъртни болки, като включително е бил в състояние емоционално да преработи и осъзнае случващото се с него до момента на изпадане в безсъзнателно състояние.

Така установените факти законосъобразно са интерпретирани от въззивния съд, като е отчетена и задължителната съдебна практика по приложение на чл. 116, ал. 1, т. 6, пр. 2 НК.

Според т. 15 от ППВС № 2 от 16.12.1957 г., изм. и доп. с тълкувателно постановление № 7 от 6.07.1987 г. на ПВС, под особено мъчителен начин за убития се разбира начин, който причинява изключителни страдания на жертвата, като лишаване от живот чрез рязане на части от тялото на жертвата, с отрова, която причинява особени страдания, с множество удари, чрез постепенно задушаване и др. Особено мъчителният начин на убийство трябва да се прецени с оглед на броя и начина на нанесените удари, причинените болки и страдания на пострадалия, вследствие на което той изживява тежки предсмъртни мъки – Решение 7-82-ОСНК.

Мъчителният начин на убийството изисква обективно пораженията да са особени и пострадалият да е преживял извънредни мъки по обем и качество – Решение 211-85-II.

Правната оценка на САС на така установените факти законосъобразно е резултирала в извода за липса на квалифициращия признак по чл. 116, ал. 1, б, пр. 2 НК в конкретния случай.

Не всяко убийство, при което жертвата е изпитвала интензивни и силни болки и страдания, преди настъпване на смъртта, следва да се квалифицира като такова по особено мъчителен за убития начин, тъй като следва да са налице и други фактически особености – страданията да са необичайни и изключителни по своя интензитет и да е съзнавано от дееца, че начинът и средствата, с които умъртвява жертвата ще ѝ причинят нечовешки мъки. Установено е по делото, че събитията са се развили изключително бързо – за няколко минути, че към момента на пристигане на медицинския екип, И. вече е бил в безсъзнание и смъртта му е била настъпила. ВКС се съгласява с крайния извод на въззивната инстанция, че в житейски смисъл смъртта на И. е била мъчителна и той, макар и за кратко време, е изпитал значителни страдания, но те не покриват правното значение на квалифициращия признак по чл. 116, ал. 1, т. б, пр. 2 НК.

4. По възражението на защитника и на частния обвинител за наличието на основанието по чл. 348, ал. 1, т. 3 НПК – явна несправедливост на наложеното наказание

В жалбата на защитника се излагат съображения за неправилна правна квалификация на деянието и се отправя искане за преквалификацията му, за приложение на закон за по-леко наказуемо престъпление – такова по чл. 119 НК или чл. 118 НК, съответно за намаляване на определеното наказание. Доколкото ВКС подробно мотивира по-горе, искането за приложение на закон за по-леко наказуемо престъпление и за намаляване на наказанието в тази връзка, е неоснователно. В жалбата на защитника се съдържа общото твърдение за явна несправедливост на наказанието, но липсата на конкретни доводи е пречка за ВКС да им даде отговор, доколкото в касационното производство съдът е обвързан от наведените от страните възражения и не дължи служебна проверка за законосъобразност на атакувания съдебен акт.

В жалбата на частния обвинител се съдържат доводи за явна несправедливост на определеното от Софийския апелативен съд наказание лишаване от свобода – несъобразяване от съда на множество отегчаващи вината обстоятелства: изключително високата степен на обществена опасност на престъплението по чл. 116 НК; извършването на деянието в изпитателния срок на влязла в сила присъда за извършено от подсъдимия тежко умишлено престъпление; данните за други противообществени прояви на подсъдимия, изводими от показанията на свидетеля А. З.. В този смисъл отправя искане за определяне на наказание доживотен затвор.

Касационната инстанция възприема изводите на САС по отношение на индивидуализацията на наказателната отговорност на подсъдимия А. Г.. При проверката на атакуваното въззивно решение ВКС не констатира наличие на релевираното от частния обвинител основание по чл. 348, ал. 1, т. 3 НПК – явна несправедливост на наложеното наказание.

За да упражни правомощието си по чл. 354, ал. 3, т. 1 НПК за отмяна на въззивния съдебен акт и за връщане на делото за ново разглеждане при необходимост от увеличаване на наказанието, касационната инстанция трябва да установи очевидна диспропорция между наложеното от контролирания съд

наказание с обществената опасност на деянието и дееца, обусловена от несъответна и неизчерпателна преценка на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства. В разглеждания казус подобен извод не може да бъде направен. Размерът на отмереното от първата инстанция и потвърдено от САС наказание – осемнайсет години лишаване от свобода, определено при условията на чл. 54 НК – е справедлив и съобразен с относителната тежест на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства. Наказателната отговорност на подсъдимия А. Г. е индивидуализирана при условията на чл. 54 от НК около средния размер на предвидените в чл. 116, ал. 1 НК санкционни рамки на наказанието лишаване от свобода, като адекватно е отчетено значението на смекчаващите и отегчаващите отговорността обстоятелства.

Претенцията на частния обвинител за налагане на подсъдимия на наказание доживотен затвор е мотивирана със съображения, че съдът не е отчел в достатъчна степен като отегчаващи обстоятелства предишното осъждане на извършителя, обществената опасност на деянието и данните за други негови противообществени прояви.

Изтъкнатите от касатора обстоятелства, свързани с обществената опасност на деянието и поведението на подсъдимия преди и след деянието (съдимост и други прояви), са съобразени при оценка на установените отегчаващи отговорността му обстоятелства на – л. 168 – л. 169 от в.н.о.х.д № 883/2024 г. на САС.

Въззивният съд законосъобразно е обсъдил липсата в конкретния случай на предпоставките за определяне на подсъдимия на по-тежкото, предвидено в чл. 116, ал. 1 НК наказание доживотен затвор. Поначало правилно въззивният съд е открил съществените елементи, които определят възможността за налагане на наказанието доживотен затвор по чл. 38а, ал. 2 НК. Необходимо е да се установи, че конкретното престъпление е изключително тежко. Това означава многобройност или изключителност на отегчаващите отговорността обстоятелства, което радикално да отличава престъплението от обичайните с тази квалификация. Изключителната тежест на престъплението е възможно да се обоснове с наличието на множество квалифициращи обстоятелства, с начина на извършването му, с данните за обществената опасност на дееца, като винаги подлежи на конкретна фактическа оценка. В конкретния случай нито едно от посочените предпоставки на чл. 38а, ал. 2 НК не са налице, поради което искането на частния обвинител за отмяна на решението и за връщане на делото за ново разглеждане от САС за определяне на наказание доживотен затвор е неоснователно.

При тези съображения ВКС приема, че определеното на подсъдимия Д.-М. А. Г. наказание от осемнайсет години лишаване от свобода е справедливо, отговаря на установеното съотношение между смекчаващи и отегчаващи отговорността му обстоятелства и пълноценно ще постигне целите на наказанието – да се поправи и превъзпита дееца и да въздейства предупредително и възпитателно спрямо него и останалите членове на обществото.

Искането на повереника на частния обвинител за присъждане на разноски от досъдебното, първоинстанционното и второинстанционното производство не може да бъде обсъждано от ВКС, а следва да бъде отправено към компетентния да го разгледа съд.

В обобщение ВКС счита, че в рамките на възложената му компетентност и предоставените от закона правомощия следва да остави в сила атакувания акт на Апелативен съд – София по в.н.о.х.д. № 883/2024 г.

Водим от горното и на основание чл. 354, ал. 1, т. 1 НПК Върховният касационен съд, трето наказателно отделение,

Р Е Ш И:

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 184 от 12.05.2025 г., постановено по в.н.о.х.д. № 883/2024 г. по описа на Апелативен съд – София, Наказателно отделение, 12. наказателен състав

Решението не подлежи на обжалване и протестиране.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ: 1.

2.